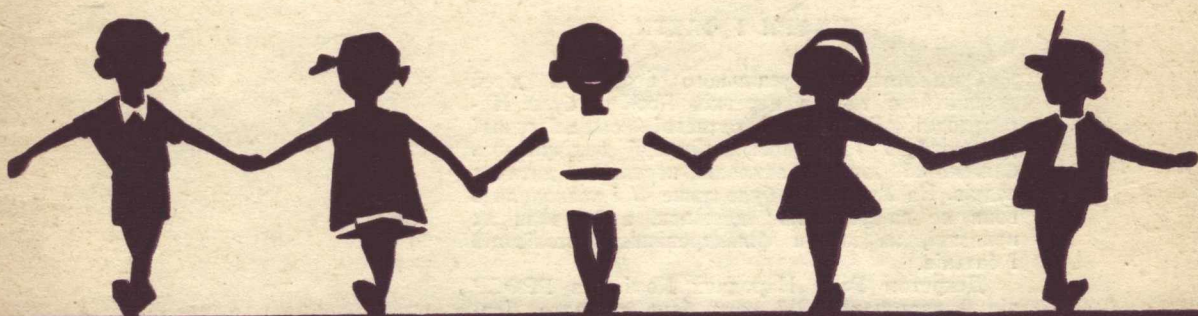

2
ЛЮТИЙ
1967

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

— Врятували, «відпоїли» тоді ми і оцю дівчинку, і десятки інших,— згадує Олександра Сергіївна. На мить вона замирає, потім погляд її падає на конверт, щойно принесений поштаркою:

— А, з Донецька, з медичного інституту! Люда Остапкович. Теж одна з «одпоєних». Пам'ятає, нам її принесли зовсім немічною... О, то був особливий випадок: у дівчинки була мати, але яка! Вона навчила Люду жебрати по залізничних вагонах і просто красти. Дівчинку забрали у неї за рішенням Ради депутатів трудящих, та мати вже встигла настроїти її мало не проти усього світу.

На Люду не впливали ні ласка, ні строгість. Якось вночі Галина Іванівна Мельник проходила повз спальні і помітила, що дівчинка нишпорить по кишенях пальта виховательки.

Ну, що тут було робити? Нагримати, схопити за руку? Тихенько підійшла, зазирнула у вічі:

— Ти щось шукаєш? Може я тобі допоможу?

Дівчинка з несподіванки випустила з темного кулачка зім'яту носову хустинку.

— Тобі подобається? Облиш цю, вона брудна. Я тобі завтра нову принесу, з вишитою квіткою...

— Правильно зробила, Галино Іванівно,— схвально зауважила завідувача.

Побільше тепла, поменше погроз. Це був її стиль. Вона вчила колектив: шукати, настирливо шукати засоби, якими можна розтопити холод дитячої душі. Як у кожного справжнього педагога, в Олександрі Сергіївни день майже не ділиться на службовий і неслужбовий — вона навіть не помічає, коли кінчається так званий «робочий час» і починається особистий.

Ось уже і поснули всі діти у теплих ліжках, і усі невідкладні справи вирішено, і плани на завтра намічені. Здавалося б, можна відпочити. Та Олександра Сергіївна зупиняється біля няні Тамари Бойченко, вдивляється у миле дівоче обличчя, немаче відшукує у ньому риси тієї шестирічної Томочки, яку привезли сюди ще у 1946 році... Не забула Томочка дитячого будинку. По закінченні школи вернулася до нас.

— Ви ж мені, як рідні...

Узяли нянечкою, та у перші ж дні Олександра Сергіївна запитала:

— Які плани на майбутнє? Так і думаєш з середньою освітою залишитися? Не виїде. До інституту готуйся. Вечорами мій кабінет вільний. Підручники — ось вони, у шафі...

Сьогодні Тамара — уже на третьому курсі педагогічного інституту. Там же, в інституті, дізналася про незвичайну долю молодої викладачки Ніни Покровської, яка щойно блискуче закінчила складати кандидатські екзамени. Виявляється, Ніна пройшла той же шлях, що і Тамара, і у скрутні дні до неї не раз надходили поштові перекази від «мами Саші», у якої душевного тепла вистачає і на дітей, і на дорослих.

Понад 40 років працює Олександра Сергіївна Бухарова з дітьми, з них 21 рік керує у Слав'янську на Донеччині дошкільним дитячим будинком. За цей час сотні людей одержали з її рук путівку в життя.

За сумлінну, самовіддану працю Олександра Сергіївна нагороджена орденом Леніна.

Т. ТОМАШІВСЬКА

Майстри іграшки

Над створенням хороших, високохудожніх іграшок, наділених цікавими ігровими та пізнавальними якостями, працює великий творчий загін майстрів дитячої іграшки — працівники підприємств, художники, скульптори, інженери, конструктори, педагоги, лікарі, письменники — люди, які збагачують іграшку своїм творчим задумом, роблять її цікавою, сучасною.

В нашій країні майже 750 фабрик і заводів виготовляють іграшки.

На великих спеціалізованих підприємствах працюють конвеєрні лінії, впроваджено передову прогресивну технологію, вводиться поточний метод, механізовано трудомісткі виробничі процеси. Дедалі вдосконалюється виробництво дитячої іграшки, розширюється її асортимент.

На Україні більше 140 підприємств, з них 20 великих спеціалізованих фабрик і заводів, виготовляють іграшки. Серед них металеві заводні, з мікроелектромоторами, з дистанційним управлінням, крупногабаритний автотранспорт, іграшки-забави, народні іграшки з кераміки та дерева, ляльки в українському національному одязі, ляльки в одязі людей різних професій (льотчики, шахтар, тракторист, лікар, космонавт), казкові персонажі («Червона шапочка», «Буратіно»), набори для лялькового театру типу Бі-ба-бо; м'яконабивні іграшки — звірятка, свійські тварини, птахи і, нарешті, різнобарвні ялинкові прикраси.

Поліпшення якості іграшок значно сприяло впровадження для їх виробництва нових синтетичних та штучних матеріалів: поліетилену, поліхлорвінілу, лавсану, поролону та ін., і недалеко той час, коли поліхлорвінілові смоли витіснять з вироб-

В. М. Григор'єв

ництва іграшок дорогокоштовні, нерентабельні — деревно-тирсову масу, пап'є-маше тощо.

Хороша іграшка завжди цікавить дітей, приваблює їх і приносить багато радості. Вона сприяє пізнаванню навколишнього, розвиває винахідливість, фантазію, активізує творчість, спрямовує думки. Іграшка є першим твором мистецтва, з яким знайомиться дитина і який емоціонально впливає на неї. Ось чому дуже важливо, щоб іграшка не тільки була цікавою, а й високохудожньою, щоб вона розвивала у дітей почуття прекрасного і відповідала всім педагогічним вимогам.

Є. А. Романенко

Мистецтво іграшки вимагає від тих, хто її робить, великої майстерності, художнього смаку, багатії фантазії і любові до дітей.

Понад 30 років на цій благородній ниві працює художник-графік Віктор Михайлович Григор'єв, створюючи цікаві настільні поліграфічні ігри, кубики, панорами, забавні іграшки. Більше 50 цінних за своїми педагогічними і художніми якостями ігор зробив він для дітей дошкільного і шкільного віку. Його кращі роботи: «Дружба народів СРСР», «Кольори і квіти», «За китами», «Під парусами», «Золотий ключик», «Літпопо», «Лото для малят» та ін. За створення корисних, пізнавальних високохудожніх ігор та іграшок Міністерство освіти УРСР нагородило Віктора Михайловича значком «Відмінник народної освіти».

За багаторічну роботу по створенню та виготовленню хороших м'яконабивних іграшок, казкових персонажів на теми українських народних казок, зокрема, до казки Івана Франка «Лис Микита» та казки Чуковського «Тарганище», Міністерство освіти УРСР нагородило значком «Відмінник народної освіти» і чудового майстра іграшок, художницю Софію Митрофанівну Зиму.

Іграшки Софії Митрофанівни відрізняються художньою правдивістю, образністю, вони виразні, наділені індивідуальними рисами характеру і близькі дитячому сприйманню. Її іграшки займають визначне місце серед зразків Республіканського методичного кабінету іграшок Міністерства освіти УРСР.

Багато років віддала справі виготовлення дитячих іграшок Євгенія Андріївна Романенко. Цю привітну, з вдумливим поглядом жінку знають усі працівники київської фабрики «Перемога». Багато років свого життя віддала вона улюбленій справі — створенню хорошої іграшки. Щедро ділиться вона своїм талантом художника з робітниками, інженерами, спільно створюючи нові зразки іграшок, впроваджуючи їх у масове виробництво. За самовіддану творчу працю Уряд нагородив Євгенію Андріївну високою нагородою — орденом Трудового Червоного Прапора.

Наталія Савелівна Стеценко ще до Великої Вітчизняної війни створювала іграшки для дітей і після демобілізації з лав Радянської Армії знову продовжує працювати на цій благородній ниві. Багато сил та енергії віддала Наталія Савелівна справі організації виробництва іграшок у нашій республіці. Дипломований майстер іграшок, вона зараз очолює Центральну лабораторію іграшок Міністерства легкої промисловості УРСР. Колектив лабораторії, яким керує Наталія Савелівна, створив багато оригінальних зразків іграшок, які увійшли в серійне виробництво і виготовляються багатьма підприємствами нашої республіки. Наталія Савелівна має урядові нагороди за бойові та трудові діла.

Ігри та іграшки художниці-графіка Олександри Данилівни Карнаух широко відомі не лише в нашій республіці, а й далеко за її межами. Їх художнє оформлення відзначається своїм характерним почерком, яскраві фарби в приємних сполученнях надають іграшкам естетичність, життєрадісність.

Кіра Борисівна Полякова створює для малят дидактичні ігри. Її кращі роботи: «Карнавальні шапочки-квіти», «Лото про природу» та ін.

С. М. Зима

Поруч з корифеями іграшкової справи працює творчо обдарована молодь, що прийшла на підприємства з художніх та педагогічних інститутів, училищ прикладного мистецтва. Це молоді митці, художники, скульптори, модельєри. Серед них кукольниці Галина Павлівна Степачова, Тамара Леонтіївна Світлицька, Генліна Георгіївна Смирнова, майстри-анімалисти — Валентина Федотівна Дорошенко, Кіра Іванівна Емеретлі, модельєри — Раїса Саулівна Койтун, Тамара Миколаївна Грибанова, Ольга Сергіївна Чернишова, Ольга Ісаївна Лук'янець та такі художники, як Микола Іванович Цибулько, Олександр Васильович Штрубшток, Анатолій Семенович Паславський, Євген Андрійович Федоров та ін.

Н. С. Стеценко

О. Д. Карнаух

Г. Г. Смирнова

Е. А. Федоров

Молодь в тісній співдружності з досвідченими майстрами творчо працює над створенням нових оригінальних іграшок, над втіленням виразних образів людей різних професій, різних національностей в іграшці, — тварин, звірів з яскраво вираженими поведками, над розробкою одягу для ляльок тощо.

Велику творчу роботу проводять молодий художник-анімалист Юрій Олександрович Рубан та заслужений діяч мистецтва Георгій Миколайович Карлов. Як справжні майстри-художники, вони втілюють в іграшку веселі, добрі, смішні образи, зображені ними тварини, звірятка, птахи викликають радісну усмішку дітей, вони відразу пізнають хитрого або лінивого котика, жадібного ведмедика, веселу синичку. Художники серйозно працюють над формою, її вдалим узагальненням, сполучаючи народні традиції в мистецтві з сучасними. Їх іграшки користуються широкою популярністю і виготовляються підприємствами багатьох міст республіки.

Одним з кращих підприємств, що виготовляють іграшки для дітей, є київська фабрика «Перемога». Нещодавно колектив фабрики разом з громадськістю відсвяткував свій 25-річний ювілей. Підприємство спеціалізовано на виготовленні ляльок та м'яконабивних іграшок. В цехах фабрики затишно, багато світла, стіни пофарбовані в теплі, приємні кольори, скрізь квіти — тут творять радість для дітей, тут чарівний світ іграшки.

Колектив фабрики постійно дбає про те, щоб підвищити якість іграшок, збагатити їх асортимент, заслужити високу оцінку тих, для кого вони призначені.

Підприємство випускає великі і маленькі ляльки розміром від 5 до 75 см, йому належать і ляльки «Оксанка», «Левко», «Василинка», «Тарасик», одягнені в українське національне вбрання, ляльки «Люся» та «Юля» в платтячках оригінальних фасонів, лялька «Тракторист», яка знайде своє місце в творчих іграх дітей та ін. Загальне визнання одержали м'яконабивні іграшки — зайченятка, лисята, ведмежата, білочки, мавпочки. Прийшлися до смаку й ведмідь-велетен 75 см заввишки, дуже цікавий за образом, озвучений, і маленьке ведмежатко висотою 28 см, створені на фабриці. Фабрика одержує багато листів з проханням більше випускати цих іграшок, щоб кожний міг собі їх придбати, а представник французької торгової фірми підписав умову на закупку маленького ведмежатка для французьких дітей. Такі ж замовлення одержала фабрика з Болгарії та Чехословаччини.

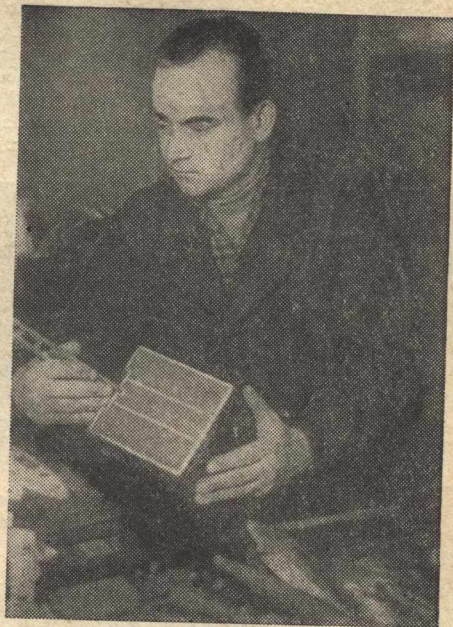
Велику популярність у юних споживачів завоювали ляльки «Оксанка» і «Левко», «Василинка» і «Тарасик».

Всі іграшки фабрики радують дітей. Вони гарні, наділені широкими ігровими

якостями, багатощарнірні, озвучені, у ляльок цікаві до лиця зачіски, очі закриваються, їх голівки прикрашені віночками, бантами, оригінальними хусточками, цікавих фасонів одяг. Все це надає їм привабливого зовнішнього вигляду.

К. Б. Полякова

Г. Л. Левченко

На фабриці є своя лабораторія, де власне народжуються нові іграшки. Творчі задуми і плани колективу фабрики до 50-річчя Великого Жовтня спрямовані на створення нових цікавих іграшок, які б були хорошим подарунком дітям до свята.

Директор фабрики «Перемога» Л. К. Москаленко і колектив, очолюваний нею, постійно турбуються про те, щоб дати дітям хороші іграшки. «Для цього,— говорить Людмила Кузьмівна,— ми частенько практикуємо зустрічі авторів і майстрів іграшки з дітьми у нас на виробництві, спостерігаємо, як малюки реагують на іграшки, що їм більше до вподоби. Оцінка юних друзів дуже часто примушує нас задуматись, підказує, як зробити іграшку кращою, кориснішою, потрібною нашим дітям».

Славиться своєю іграшкою і Дніпропетровський комбінат-гігант «Дитяча іграшка». Хоч це підприємство порівняно молоде, але вже встигло освоїти виробництво іграшок з нового синтетичного матеріалу — поліетилену. Іграшки з цього матеріалу мають хороші якості: вони міцні, легкі, не б'ються, не ламаються, мають приємний вигляд, легко піддаються гігієнічній обробці. Ці іграшки користуються великою популярністю і дуже полюбiliся дітям.

Ляльки в українському національному вбранні (Харківська фабрика).

Ляльки «Дніпровочка» з набором одягу, граціозна «Спортсменка» в спортивному костюмі, «Света» та ін. чарують всіх малят.

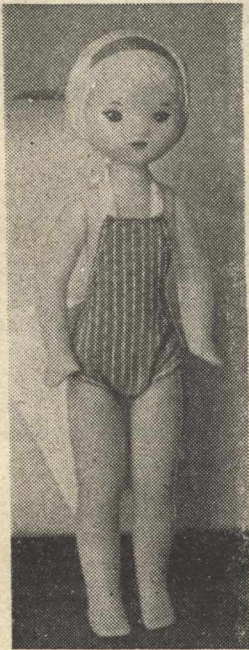
Готуються до виробництва нові іграшки, які відображають революційну героїку: ляльки «Юнга», «Розвідник», «Хлопчик-Кибальчиш», «Будьонівець».

Київський металоштампувальний завод ім. Ватутіна вже 25 років виготовляє металеві заводні іграшки. За цей час колектив заводу створив і впровадив у масове виробництво багато нових цікавих іграшок, серед них такі, що рухаються при допомозі мікроелектромоторчиків. На заводі працює конструкторське бюро, є спеціальна фотолабораторія, яка готує художнє оформлення для іграшок методом жерстедруку. При виготовленні іграшок використовуються конвеєрні та поточні лінії. За хорошу роботу заводу присвоєно дипломи третього та другого ступенів.

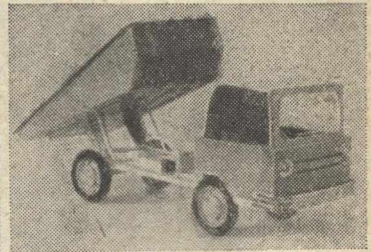
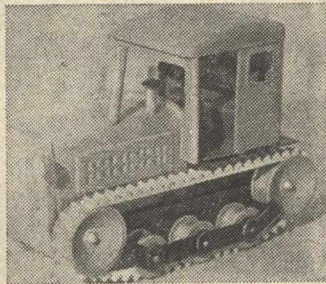
Іграшки «Елеватор», «Автовантажу-

вач», «Бульдозер», «Залізнична колія», «Трактор з причепом» та інші одержали високу оцінку знавців і знаходять широке застосування в різноманітних творчих іграх дітей. Колектив заводу працює над освоєнням нових іграшок, таких, як складні електронізовані машини, кібернетичні, такі, що управляються по радіо, і різні забавні іграшки. Технічна думка конструкторів вже втілена в нові іграшки: «Ракетна установка», «Рефрижератор», «Москвич-408», «Польова пушка».

Гарні м'яконабивні іграшки з тканини, синтетичних та штучних матеріалів випускає Феодосійська фабрика. Її художники створили багато різноманітних образів тварин, звірів та птахів в іграшці. Використання штучного хутра, довговорсового, різних кольорів добре імітує шерстку звірят, її м'якість, пухнастість, що так і хочеться до неї доторкнутися і погладити.

Спортсменка (Дніпропетровський комбінат).

Трактор (Київський завод Самоскід (м. Запоріжжя). ім. Ватутіна).

Для дітей ясельного віку і молодших дошкільнят виготовляються у великій кількості яскраві художні і цікаві за образами іграшки з гуми — формовані та надувні. Їх випускають Київський завод гумово-технічних виробів, Харківська фабрика гумових іграшок, а також окремі Запорізькі підприємства. Асортимент цих іграшок різноманітний — це звірята, тварини, птахи, м'ячі, ляльки, підвіски тощо.

Готуються до масового виробництва крупногабаритні гумові іграшки, які можна використовувати як обладнання ігрових майданчиків влітку та для розгортання творчих ігор, наприклад, на тему «Зоопарк» тощо.

Іграшки виготовляють не лише спеціалізовані, а й інші підприємства. Так, наприклад, завод-велетень «Запоріжсталь» випускає металеві іграшки — крупногабаритні автомашини, автотранспорт різних марок і конструкцій: «Богатир», «Танк», «Бронетранспортер» та ін. Вони відзначаються хорошою якістю, яскравим пофарбуванням, міцні і зручні для користування. Дуже відрадно, що за своєю вартістю вони найдешевші за всі аналогічні їм іграшки.

Луганський автозбиральний завод виготовляє цікаві іграшки — «Космічний патруль-піонер», «Літак ТУ-114», які експонувались на ВДНГ СРСР і одержали загальне схвалення.

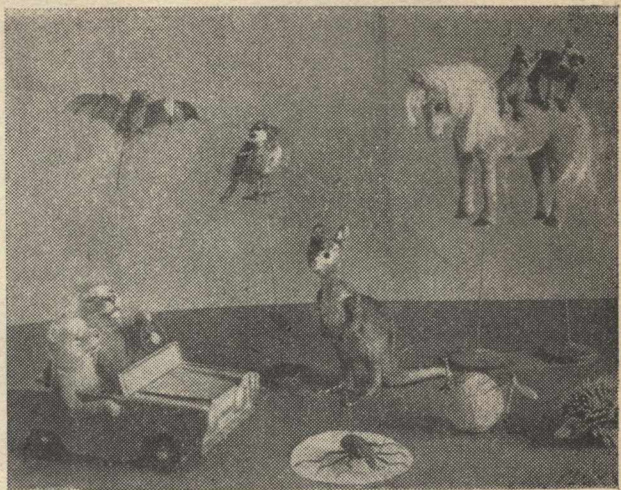
Житомирська, Чернігівська, Одеська та Полтавські музичні фабрики виготовляють музичні іграшки: різні рояльчики, піаніно, гітари, а Житомирська музична фабрика приступила до масового виготовлення дуже цікавої іграшки «Органолі». Цей музичний інструмент буде бажаним у кожній групі дитячого садка, та й напевне кожна сім'я зажадає його мати. На органолі дитина може грати гами і нескладні мелодії.

Хочеться кілька слів сказати й про ялинкові прикраси з скла та синтетичних матеріалів. Десять фабрик виготовляють їх у такій кількості, що повністю задовольняють потреби республіки.

Найкращі прикраси виготовляють: фабрики Клавдіївська на Київщині, м. Тербовля на Тернопільщині, Львівський складозеркальний завод, Лисичанський завод, Луцький промкомбінат, Київський завод «Укркабель». Творчість працівників цих підприємств значно збагатила асортимент ялинкових прикрас: космічні ракети, монтажні збірні підвіски, художньо орнаментовані з прожекторами кульки тощо.

Активну участь у створенні іграшок беруть інспектори по дошкільному вихованню обласних відділів народної освіти. Художньо-технічні комісії в справах іграшок обласно допомагають підприємствам у доборі кращих зразків для впровадження у виробництво, допомагають порадами, слідкують, щоб іграшки відповідали педагогічним вимогам.

Зусилля майстрів іграшки, зусилля всіх, хто любить дітей і дбає про них, спрямовуються на те, щоб іграшки виготовлялися лише хорошої якості, бездоганного художнього оформлення, щоб наша радянська іграшка була найкращою в світі.

Іграшкова композиція «Тарганище» (автор С. М. Зима).

*О. АВКСЕНТЬЄВА,
директор методичного кабінету
іграшок та ігор Міністерства освіти УРСР*

Дітям—хорошу іграшку

Певно, кожен знає, яку велику роль в житті дитини відіграє іграшка. Саме тому питання дальшого вдосконалення виробництва іграшок, збагачення асортименту, створення нових зразків, які б відповідали сучасному рівню розвитку суспільства і при виготовленні яких застосовувались би найновіші технічні засоби, матеріали, іграшки, які сприяли б розвитку дітей, будили б в них найкращі почуття, глибоко хвилюють широку громадськість.

Інтерес до іграшки яскраво продемонструвала республіканська виставка-перегляд дитячих іграшок та ігор виробництва підприємств Української РСР, яка відбулась минулого року у м. Києві. Виставку відвідали не лише представники і цілі колективи підприємств, які виготовляють іграшку, та представники торгуючих організацій, але й широкі кола громадськості: люди різних професій, ті, хто гаряче зацікавлені в тому, щоб радянські діти мали найкращу в світі іграшку.

Поряд з позитивним, що є у виробництві іграшок, виявлено і ряд істотних недоліків, відмічався обмежений асортимент, низька якість і високі ціни багатьох іграшок. Висловлювались критичні зауваження і побажання. Тоді ж було вирішено оголосити конкурс на створення кращих зразків іграшок та ігор. Конкурс тривав з 1 квітня по 30 листопада 1966 року. Його мета—створити такі нові іграшки і настільні ігри, які б за своїм змістом і художніми якостями відповідали сучасним вимогам педагогіки, радували б дітей, сприяли б їх всебічному гармонійному розвитку, виховували естетичні почуття, гуманне ставлення до людей, тварин, до всього живого; допомагали набувати трудові навички й уміння; давали правильне уявлення про сучасне життя,—отже, в цілому, відповідали б завданням комуністичного виховання дітей.

В положенні про конкурс було також обумовлено можливість впровадження представлених зразків у виробництво.

Нинішній конкурс характерний масовістю. В ньому взяли участь педагоги, художники, конструктори, скульптори, майстри іграшок, конструкторські бюро, лабораторії, колективи підприємств та широкі кола громадськості України і навіть братніх республік.

Наближення великої ювілейної дати нашої Вітчизни позначилось на ході конкурсу, дало ідейно-патріотичне спрямування багатьом поданим на конкурс зразкам. В них знайшла відображення героїка революційних подій і сьогоднішній день Батьківщини, їм притаманна якась особлива, радісна насиченість барв, широчінь задумів.

На конкурс надійшло 326 зразків іграшок, ігор та іграшок-сувенірів. Всі вони